

gemeente Zaanstad

College van burgemeester en
wethouders

Stadhuisplein 100
1506 MZ Zaandam
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Telefoon 14 075
www.zaanstad.nl

Werkgroep Spoorse Doorsnijdingen

p/a Max Havelaarstraat 23
1507PA Zaandam

DATUM 3 april 2024
ONS KENMERK z8453378
DOORKIESNUMMER

ONDERWERP Vastlegging van (de aanloop naar) ons gesprek van 26 maart 2024

Geachte werkgroepleden,

In het afgelopen half jaar vonden enkele constructieve bestuurlijke overleggen plaats met uw werkgroep. Onlangs (op 26 maart jl.) hielden we een afsluitend gesprek. Aan het einde van dat gesprek deed de burgemeester de toezegging dat u van ons een vastlegging van (de aanloop naar) het gesprek van 26 maart jl. zou ontvangen.

Als aftrap, scharen wij ons als college achter het gezamenlijke doel dat u in het begin van het gesprek voorop stelde: het voor de inwoners van de gemeente zo spoedig en zo efficiënt mogelijk opheffen van de spoorse doorsnijdingen bij de Guisweg ter verbetering van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van Zaanstad. En vanuit die verbinding onderstrepen wij graag ook vooraf al de oproep die de burgemeester aan het einde van het gesprek deed om zij aan zij met elkaar op te (blijven) trekken en de ontstane wrijving achter ons te laten. Het is onze overtuiging als college dat het gezamenlijke doel, ook in de huidige fase van verdere planuitwerking van het project Guisweg, de voortzetting verdient van onze kritische samenwerking.

Hierna volgt de toegezegde vastlegging.

Aanleiding

Op 2 oktober 2023 diende u een Woo-verzoek in om alle beschikbare documenten en correspondentie toegezonden te krijgen over de besluitvorming m.b.t. het project Guisweg in de verkenningsfase.

Daarbij was het duidelijk dat u op zoek was naar een antwoord op de volgende vragen:

1. Waarom ontving u in de verkenningsfase tijdens de corridorstudie Amsterdam-Hoorn vanuit het toenmalige projectteam - onder leiding van de Vervoerregio Amsterdam - weinig tot geen informatie over het lopende proces en wat was de lijn en inhoud van die informatie.
2. Hoe verliep het besluitvormingsproces van een voorkeur voor een verdiept spoor naar een voorkeur voor een spoor op maaiveldniveau en een ongelijkvloerse kruising voor auto's en langzaam verkeer.

Gezien de intensieve contacten met u over dit project, gaf het college u toen meteen al de bevestiging dat het voor u niet nodig hoefde te zijn om alle mogelijke informatie via een Woo-verzoek te

verkrijgen. U kreeg de toezegging dat het college zich maximaal zou inspannen om die informatie vrijelijk met u te delen. En snel daarna is alle mogelijke gevraagde informatie met u gedeeld (de eerste zending op 10 november 2023 en na daaruit volgende vervolgvragen een tweede zending op 1 december 2023). Vervolgens werden ambtelijk ook nog een aantal vragen over de technische (on)haalbaarheid van het ontwerpvoorstel, per mailbericht beantwoord.

In uw mailbericht van 16 februari 2024 aan de burgemeester, vroeg u om een hernieuwd gesprek. U gaf daarbij aan dat u na ontvangst van de geleverde documenten toch nog steeds op zoek was naar de 'missing link' in de argumentatie waarom van een voorkeur voor een verdiept spoor, de gemeenteraad uiteindelijk koos voor oplossingsrichting 4. Immers was oplossingsrichting 1 in het raadsbesluit d.d. 25 januari 2018 vastgesteld als basisvariant. Ook wees u erop dat een aantal documenten teveel waren afgelakt waardoor de stukken niet de beoogde transparantie boden.

In reactie hierop is de afspraak van 26 maart tot stand gekomen en zijn vooruitlopend daarop –via de ambtelijke weg— dezelfde documenten opnieuw aan u verstrekt. Dit keer –zeker wat de financiële zaken betreft— minder stringent gelakt. Daarmee is u de beloofde maximale transparantie geboden. En ook op uw aanvullende vraag om uit die fase alle relevante correspondentie tussen de Vervoerregio Amsterdam en het toenmalig ingehuurd ingenieursbureau Movares toegezonden te krijgen, is voorafgaand aan het gesprek van 26 maart al positief gereageerd. Dit uiteraard nadat zowel de Vervoerregio als ProRail instemden met die verstrekking aan u.

Samenvatting van het gesprek van 26 maart 2024

De burgemeester startte zijn aftrap van het gesprek met te erkennen dat onze 'radiostilte' in de verkenningfase vreemd bij u kon overkomen. Dit omdat u voor de verkenningfase samen met de gemeente al veel energie had gestoken in het bedenken van een oplossing voor het weghalen van de gelijkvloerse kruising bij de Guisweg. Terugkijkend zien wij in dat we toen op procesniveau beter hadden kunnen communiceren door uit te leggen dat er geheimhouding was afgesproken over/tijdens de onderhandelingen tussen rijk en regio over een omvangrijk pakket aan bereikbaarheidsmaatregelen in het kader van de Corridorstudie Amsterdam-Hoorn, waarvan het project Guisweg een onderdeel was. Daarbij hadden wij duidelijk moeten maken dat de betrokken (publieke) partijen tijdens die onderhandelingen ook de benodigde onderzoeken uitvoerden. En wij hadden met u een afspraak moeten maken over hoe u na die geheime fase weer in maximale transparantie door ons zou worden geïnformeerd. Namens het college bood de burgemeester u voor onze hapering in de procescommunicatie naar u toe, onze oprechte excuses aan. Ook meent het college dat er inmiddels alles aan is gedaan om dit richting u recht te zetten met het alsnog aanleveren van de hiervoor genoemde uitgebreide informatie.

Evenzo schaart het college zich achter de dank die de burgemeester aan u uitsprak voor al uw inspanningen. Als gezegd heeft uw kritische inbreng en inzet de vastgestelde oplossing beter gemaakt en is de besluitvorming door de gemeenteraad daardoor nog scherper geworden. Daarbij doelen we met name ook op de mede op uw verzoek uitgevoerde second opinion op de kostenramingen van oplossingsrichtingen 1 en 4 en de aanvullende MKBA-light die is uitgevoerd voor oplossingsrichting 1.

In dit verband verwijzen wij ook naar de bij deze brief gevoegde samenvatting van het voorafgaand aan het gesprek van 26 maart jl. ambtelijk met u gedeelde overzicht van de afstemming en besluitvorming in de verkenningfase van het project Guisweg (periode januari 2018 t/m april 2019).

In de loop van het gesprek gaf u van uw kant uw waardering aan voor het snel en adequaat leveren van het grote aantal minder stringent gelakte documenten uit de verkenningfase en alle mogelijke correspondentie met Movares. U stelde echter ook dat u nog steeds van mening bent dat uit het

ONDERWERP

Vastlegging van (de aanloop naar) ons gesprek
van 26 maart 2024

PAGINA

3/6

gemeente Zaanstad

snelkookpanrapport d.d. 18 februari 2019 niet is op te maken waarom gekozen is voor oplossingsrichting 4 (spoor op maaiveld, auto en fiets er onderdoor) i.p.v. basisvariant 1 (verdiept spoor tussen de stations Koog aan de Zaan en Zaandijk Zaanse Schans). Ook gaf u aan dat voor u niet duidelijk is waarom de ca. 800 meter tunnel (in de meest elementaire vorm) niet als alternatief verder is onderzocht.

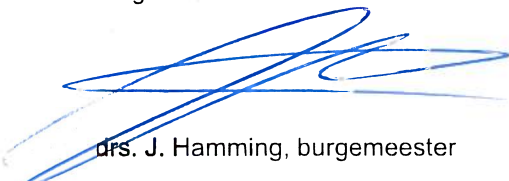
In reactie daarop informeerde de burgemeester u dat er in het college over is gesproken en dat wij als college van mening zijn dat een zorgvuldig en goed herleidbaar afwegingsproces is doorlopen om te komen tot het Definitief Voorkeursalternatief Guisweg en dat daarbij aan de gemeenteraad en alle betrokkenen duidelijk is gemaakt waarom de eerdere basisvariant 1 is afgefallen. Op deze punten bood de burgemeester vervolgens aan u aan "to agree to disagree". Die reactie van de burgemeester bevestigen wij als college graag nogmaals bij deze.

Tenslotte gaf de burgemeester aan –zoals hiervoor al gedeeld— dat het college er voor open staat om samen met u naar de toekomst te kijken en afspraken te maken over hoe binnen de vastgestelde kaders van de huidige planuitwerkingsfase, de eerdere goede samenwerking kan worden hervat en vormgegeven.

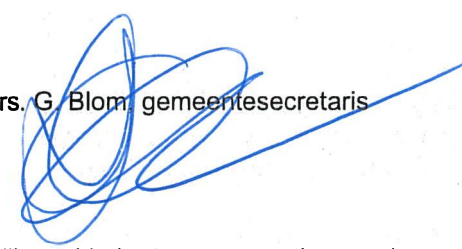
U gaf aan zich over uw vervolgstappen te zullen beraden en het college daarover te zullen informeren. Uw antwoord wachten wij met respect en in vertrouwen af.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

drs. J. Hamming, burgemeester

drs. G. Blom, gemeentesecretaris

Bijlage: Verkorte samenvatting van het proces en de besluitvorming verkenningsfase Guisweg
(periode januari 2018 t/m april 2019)

Kopie ter kennisname aan de Gemeenteraad

- Raadsbesluit 'Verdiepte ligging spoor' d.d. 25 januari 2018
 - o Met dit besluit is de raad op de eerste plaats akkoord gegaan met het voorstel om punt 1 d van het raadsbesluit ten aanzien van het ambitiedocument MAAK.Zaanstad (30 juni 2016), inhoudende "Het spoor na station Zaandam wordt onder de grond gebracht tot tenminste voorbij de Guisweg te Koog-Zaandijk" te wijzigen in een kortere verdiepte ligging van het spoor bij de Guisweg
 - o Op de tweede plaats is de raad akkoord gegaan met het voorstel om daarbij qua ambitie in te zetten op een verdiepte ligging van het spoor alleen onder de Guisweg door, inclusief verdiept station Zaandijk Zaanse Schans (ambitievariant) met als basisvariant een verdiepte ligging van het spoor tussen de stations Koog aan de Zaan en Zaandijk Zaanse Schans.
 - o Op de derde plaats is de raad akkoord gegaan met het voorstel om met de partners in de regio een gezamenlijke verkenning te starten naar (de haalbaarheid van) een verdiepte ligging van het spoor in de omgeving van de Guisweg, waarbij in elk geval de ambitie- en basisvariant nader worden onderzocht.
- De Vervoerregio Amsterdam is vlot daarna met de partners (w.o. de gemeente) een regionale studie (verkenning) gestart naar de mogelijkheden voor het opheffen van de spoorwegovergang bij de Guisweg en het realiseren van een ongelijkvloerse kruising van weg en spoor. In deze studie is niet alleen de verdiepte ligging van het spoor onderzocht (meerdere varianten), maar zijn er ook andere oplossingsrichtingen onderzocht.
- In 2018 startten ook de onderhandelingen tussen Rijk en regio over een omvangrijk Pakket Bereikbaarheidsmaatregelen (incl. Guisweg) in het kader van de Corridorstudie Amsterdam-Hoorn (CAH)
- In oktober 2018 is de raad hierover geïnformeerd met de geheime raadsinformatiebrief Pakket Bereikbaarheidsmaatregelen Corridorstudie Amsterdam - Hoorn, Guisweg en AVANT d.d. 16 oktober 2018 (geheimhouding opgeheven 3 september 2020) en een geheime presentatie in het Zaanstad Beraad op 18 oktober 2018. De geheimhouding was toen nodig i.v.m. de lopende onderhandelingen.
- Ook is de raad in het geheim per Aanbiedingsbrief raad Zienswijze Pakket Bereikbaarheidsmaatregelen Corridorstudie Amsterdam - Hoorn, Guisweg en AVANT d.d. 30 oktober 2018 (geheimhouding opgeheven 3 september 2020) om een zienswijze gevraagd over de onderhandelingen en het pakket.
- Op 15 november 2018 heeft de raad in een besloten Zaanstad Beraad een positieve zienswijze gegeven op de onderhandelingen en het voorgestelde pakket aan maatregelen. Vervolgens is in het BO MIRT van 22 november 2018 besloten tot uitvoering.
- Met de raad zijn toen ook de bevindingen gedeeld van de 'snelkookpan' Guisweg die nodig was om vanuit de lopende Verkenning Guisweg snel input te kunnen geven aan de onderhandelingen over het Pakket Bereikbaarheidsmaatregelen CAH en de invulling van het project Guisweg daarbinnen:
 - o Richting raad is aangegeven dat de in het pakket voorgestelde oplossingsrichting voor de Guisweg, variant 4 betreft, 'weg en fietspad onder het spoor', ad €130 miljoen. En ook dat deze variant dus niet de ambitievariant uit het raadsbesluit d.d. 25 januari 2018 is.

BIJLAGE 1: Samenvatting proces en besluitvorming Guisweg

gemeente Zaanstad

- Maar dat met deze oplossingsrichting ook de doelstellingen van bereikbaarheid, ruimtelijke ontwikkeling, woningbouw, veiligheid, leefbaarheid en het kunnen realiseren van PHS worden bereikt.
 - Tevens is aangegeven dat de Zaanse ambitievariant (verdiept spoor en verdiept station) inhoudelijk en qua kosten gedetailleerd is uitgewerkt, maar dat de kosten voor de ambitievariant ca. € 300 miljoen bedragen (uiteindelijk zelfs € 357 miljoen, vooral de fasering van de bouw maakt e.e.a. kostbaar).
 - De goedkoopste oplossingsrichting van de verdiepte ligging van het spoor, i.c. de verdiepte ligging tussen de stations (de basisvariant), was € 257 miljoen (vooral de fasering van de bouw maakt e.e.a. kostbaar). Ook veel duurder en niet passend binnen het budget.
 - Verder is aan de raad kenbaar gemaakt dat het rijk heeft aangegeven die middelen – voor de ambitievariant (maar ook niet voor de basisvariant) – op geen enkele wijze beschikbaar te krijgen en ook dat partijen als de Vervoerregio en de Provincie dit bedrag niet zullen kunnen inbrengen.
 - En dat binnen de totstandkoming van het Pakket Bereikbaarheidsmaatregelen CAH een budget ad € 130 miljoen voor het project Guisweg wel realistisch lijkt.
- Op 26 februari 2019 is de raad met een gewone (niet geheime) raadsinformatiebrief geïnformeerd over het feit dat de verdere onderhandelingen er uiteindelijk toe hebben geleid dat tijdens het BO MIRT op 22 november 2018 een door alle partners gedragen principebesluit is genomen om het inmiddels zogeheten Multimodale Mobiliteitspakket, inclusief oplossingsrichting 4 m.b.t. de Guisweg uit te voeren.
 - Op 28 februari 2019 is er tevens een Omgevingscarré over het onderwerp gehouden met een toelichtende presentatie, ook ten aanzien van een aantal inhoudelijke onderdelen van het pakket, inclusief het project Guisweg.
 - Met de raadsinformatiebrief en het Omgevingscarré werd de informatie uit de eerdere geheime bestuurlijke stukken (nogmaals) openbaar gedeeld.
 - Uitkomsten van de regionale studie (verkenning) Guisweg zijn weergegeven in het bekende Eindrapport Snelkookpan Guisweg d.d. 18 februari 2019 en de Eindrapportage Verkenning Guisweg d.d. 14 maart 2019. De Verkenning Guisweg is 4 april 2019 per wethoudersmemo met de raad gedeeld. Beide rapporten zijn toen ook openbaar gedeeld via de website: [Documenten - Aanpak Guisweg \(zaanstad.nl\)](https://documenten-zaakpak.guisweg.zaanstad.nl).
 - De BOK CAH is uiteindelijk door rijk en regio ondertekend tijdens het BO MIRT op 20 november 2019, voorafgaand door een B&W besluit Bestuurlijke overeenkomst MIRT Verkenning Corridor Amsterdam-Hoorn d.d. 25 juni 2019 (inclusief raadsinformatiebrief) over de ondertekening daarvan. Het B&W besluit was onder de opschortende voorwaarde van vaststelling van de benodigde investeringsbudgetten door de gemeenteraad bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2019 – 2023, hetgeen geschiedde.
 - De raad is ook na de Verkenning Guisweg goed meegenomen in de Planstudiefase Guisweg middels diverse raadsinformatiebrieven, technische sessies en (positieve) zienswijzen:
 - RIB Vrijgeven startnotitie Planstudie Guisweg d.d. 29 mei 2019 (2019/11643)
 - RIB Vaststellen startnotitie Planstudie Guisweg d.d. 29 oktober 2019 (2019/23036)
 - RIB Bestuursovereenkomst Planstudie Guisweg d.d. 11 december 2019 (2019/28570)
 - RIB Stand van zaken project Guisweg d.d. 16 juni 2020 (2020/12615)

- Collegebesluit Afronding Fase 1 Planstudie Guisweg d.d. 30 september 2020 (2020/22107) en de positieve zienswijze van de raad daarop d.d. 22 oktober 2020
 - RIB MER-alternatieven PlanMER Planstudie Guisweg d.d. 14 december 2021 (2021/27692)
 - RIB Uitkomsten MKBA verdiept spoor d.d. 14 juni 2022 (2022/12399)
 - Technische sessie Guisweg en MKBA Light en second opinion met de raad d.d. 30 juni 2022 (zie RIS)
 - Collegebesluit Vaststelling voorlopig voorkeursalternatief Guisweg d.d. 13 sept. 2022 (2022/17094) en de positieve zienswijze van de raad daarop d.d. 29 sept. 2022
 - Raadsbesluit Vaststelling definitief voorkeursalternatief Guisweg d.d. 6 april 2023 (2023/2123)
-
- Tijdens de planstudiefase is er eind 2021 met een motie door de raad –deels daartoe aangespoord door u(w belangengroep Hart voor Stad)— verzocht om een MKBA m.b.t. een verdiept spoor en een second opinion op de kostenramingen. Vertegenwoordigers van de belangrijkste initiatief nemende partijen en u(w belangengroep Hart voor Stad) zijn zowel bij de vraagstelling, uitgangspunten, verloop en resultaat volledig meegenomen. E.e.a. is afgerond met een raadsinformatiebrief 'Uitkomsten MKBA verdiept spoor' d.d. 14 juni 2022 en een technische sessie Guisweg en MKBA Light en second opinion met de raad d.d. 30 juni 2022.
 - U(w belangengroep Hart voor Stad) is aanwezig geweest bij een interne bijeenkomst op 11 mei 2022 met de afvaardiging van raadsleden waarin de resultaten van de MKBA en de second opinion op de kostenramingen al eerder zijn gedeeld.
 - De MKBA Light verdiept spoor (tussen de stations Koog aan de Zaan en Zandijk-Zaanse Schans) en de second opinion kostenramingen oplossingsrichting 1 (spoor verdiept tussen de stations) en oplossingsrichting 4 (spoor op maaiveld, met auto en fiets onder het spoor door) zijn voorafgaand aan de positieve zienswijze op de vaststelling van het voorlopig voorkeursalternatief Guisweg van 29 september 2022 en daarmee ook voorafgaand aan het raadvoorstel Vaststelling definitief voorkeursalternatief Guisweg van 6 april 2023 met de raad gedeeld, opdat expliciet in relatie tot een verdiept spoor, een weloverwogen afweging gemaakt kon worden.
 - U(w belangengroep Hart voor Stad) heeft haar voorkeur voor vasthouden aan een verdiept spoor, meermaals op verschillende manieren gedeeld met de raad waaronder voorafgaand aan het geven van de zienswijze en besluitvorming door de raad. Ook in die zin heeft de raad een weloverwogen afweging gemaakt in relatie tot een verdiept spoor.
 - Tenslotte zijn op 26 november 2020 relevante technische vragen gesteld door raadslid Rijken. Die beantwoording is ambtelijk ook aan u(w belangengroep Hart voor Stad) toegezonden.
-